

közel igen sekélyek az objektumok. Újabb mélyszántások, talajlazítások 1–2 év alatt elpusztítják a település maradványának nagyobb részét. Ezért sürgős leletmentés menthetné meg legalább a telep egy részét.

A munkában részt vettek Mészáros Szilvia, Molnár László, Szőke Gábor, Végh Tibor, Huszár Ambrus régésztechnikusok.

GALLINA ZSOLT

161. Magyarszék határa

(Baranya megye) R, B, Ró, Á, Kk

A régészeti topográfiai munkálatokat a Kulturális Örökség Igazgatósága megbízásából és támogatásával végeztem 2001. február–márciusban. A terepmunkát a szakirodalmi tevékenység, a régi lelőhelyek összegyűjtése, azonosítása előzte meg. Ennek során 7 régészeti lelőhelyet különítettünk el.

Magyarszék területe 2880 ha. Ennek mintegy 40–50%-a mezőgazdaságilag művelt. E területeken tudunk régészeti terepbejárást végezni. Ez főleg Magyarszék középső, nyugati (Németszék) és keleti részét, valamint É-i sávját jelentette, a déli rész nem járható. A mezőgazdaságilag művelt és járható terület mintegy 98%-át bejártuk. Összesen 24 lelőhelyet találtunk. Így összesen 31 lelőhelyet regisztráltunk Magyarszék belterületén.

A település határát 3 régi, 1929 előtti falura (Magyarszék, Németszék, Kishertelend) bontva vizsgáltuk. A lelőhelyek túlnyomó része a németszéki határban helyezkedett el. A magyarszéki határban kevés és kis kiterjedésű lelőhelyet leltünk. Kishertelenden egy bizonytalan régi lelőhely (7. sz.) kivételével nem találtunk régészeti lelőhelyet. Ez utóbbi részben az itt levő viszonylag kevés járható területnek, másrészt tájfeldrajzi adottságoknak, ártereknek, meredek dombhátnak is köszönhető. A lelőhelyek túlnyomó része az egykori vízfolyásoktól kissé távolabb, 300–500 m-re, lapos dombháton terült el (8., 18., 20–29. sz.). Kis részük a lankás lejtők alsó részén, a vízfolyásoktól 100–200 m-re helyezkedett el (19., 30–31. sz.). Dombtetőkön, gerinceken, vizektől 500 m-nél távolabbi helyeken nem találtunk lelőhelyet. Feltűnő, hogy a vizek partján, ártereken sem került elő lelőhely. Ez részben az árvizek kultúrrejteget betérítő, feltöltő hatására is visszavezethető.

A régészeti lelőhelyek kincskeresők által eddig bolygatatlanok, azonban szinte valamennyit az intenzív mezőgazdasági művelés, többségét pedig az erózió veszélyezteti. Különösen érvényes ez a 9. sz. lelőhelyre.

A gyűjtött leletanyag a pécsi Janus Pannonius Múzeumba került.

GALLINA ZSOLT

162. Makó határa

(Csongrád megye) Sza, N, Kö

2001. március 20. és október 30. között végeztük el az M43 autópálya nyomvonalának 3–35. km közötti sza-

kaszának terepbejárását. A kutatási területet a megbízóval (Nemzeti Autópálya Rt.) egyetértésben 200 m széles sávban határoztuk meg, nem tekintettük feladatunknak a lelőhelyek teljes nagyságának meghatározását.

Makó határában 6 lelőhelyet (9–13., 19. lh.) regisztráltunk a nyomvonal bejárása során. Közülük három (9–10., 12. lh.) késő szarmata-kora hunkori, kettő (11., 19. lh.) szarmata, egy pedig (13. lh.) középkori.

A munkában részt vettek Bende Lívia, Lőrinczy Gábor, Türk Attila régészek, a Móra Ferenc Múzeum régésztechnikusai, valamint szegedi régészhallgatók.

SZALONTAI CSABA

163. Maráza, Régi csárda

(Baranya megye) R, B, Ró

Az M6-56 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalának Baranya megyei szakaszán két részletben, 2001. április 10.–május 11. és október 8–18. között végeztünk terepbejárást. A területet a nyomvonalon 100–100 méteres sávban jártuk be, illetve adott esetben a lelőhely teljes kiterjedését meghatároztuk. A kijelölt terület 77,9%-át sikerült bejárni, a többi rész erdő, mocsár, gyepp miatt járhatatlan volt.

A fent megjelölt lelőhelyen (28. sz.) dombtetőn őskori (késő rézkor, kora bronzkor) és római kori település nyomát találtuk.

A leletek a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe kerültek.

KÁRPÁTI GÁBOR

164. Maroslele határa

(Csongrád megye) U, B, V, N, Á, Kk

2001. március 20. és október 30. között végeztük el az M43 autópálya nyomvonalának 3–35. km közötti szakaszának terepbejárását. A kutatási területet a megbízóval (Nemzeti Autópálya Rt.) egyetértésben 200 m széles sávban határoztuk meg, nem tekintettük feladatunknak a lelőhelyek teljes nagyságának meghatározását.

A Maroslele-Pana néven ismert régészeti lelőhely 100 méterre fekszik a Ny felől futó Hódtó–Nagyfa összekötő csatorna és az északi oldalán folyó Szarazér–Porgány főcsatorna által befogott magas dombháton. Neolit, kora vaskori, népvándorlás kori és Árpád-kori települések nyomait regisztráltuk (2. lh.). A Marosleleből Hódmezővásárhely felé vezető 4414 sz. országút jobb oldalán, a falu végét jelző táblától 200 méterre É felé, a környezetéből 1 méterre kiemelkedő É–D irányú dombháton neolit, kora bronzkori, Árpád-kori és késő középkori településekre utaló leletanyagot gyűjtöttünk (3. lh.). A nyomvonal 29+300 km szelvényében egy egykori földút bejárójának környékén két helyen is őskori (bronzkori) és középkori cserepeket találtunk (4. lh.).

A munkában részt vettek Bende Livia, Lőrinczy Gábor, Türk Attila régészek, a Móra Ferenc Múzeum régész technikusai, valamint szegedi régészhallgatók.

SZALONTAI CSABA

165. Máriabesnyő, Fenyves

(MRT 13/3. k. 10/39. lh.)

(Pest megye) H

Az 1978-ban előkerült honfoglalás kori sírok helyszínén (Régészeti Füzetek 1. 32. 80.) újabb temetkezés előke-
rülését jelentette be az akkori és jelenlegi tulajdonos. A háton, nyújtott helyzetben fekvő halott behajlított karokkal feküdt. Melléklete vaskés. A csontváz és a vaskés a váci Tragor Ignác Múzeum gyűjteményébe került.

TETTAMANTI SAROLTA

166. Mátraszőlős, Király-domb

(Nógrád megye) LT, A

A Salgótarjáni Múzeum felkérésére és megbízásából a Tar-Mátraszőlős szennyvízberuházás bel- és külterületi nyomvonalának bejárása, a vezetékfektetési munkálatok régészeti megfigyelése volt az elsődleges feladatunk.

A korábbi terepbejárás során lokalizált lelőhelyen elvégeztük az építést megelőző feltárást 2001. június 18. és június 28. között.

A lelőhely a község határának DK-i részén, a Zagyva ÉNy-i – jobb – oldalán, annak első teraszát képező dombon található. Itt egy a környezetéből jelentősen kiemelkedő, széles, lapos, ÉNy-DK csapásvonalú hát húzódik: a Király-domb. A domb É-i felén Mátraszőlős belterületének legdélibb házai állnak. A domb legmagasabb részét DNy-ÉK-i irányban átvágja a 21. számú főközlekedési út. A lelőhely terepbejárással vizsgálható része ezért teljes egészében annak D-i részére esik. Terepbejárásunk során a felszín minden esetben közepes illetve rossz látási viszonyokat nyújtott, így csak azt vizsgálhattuk, mely területen vannak biztosan leletek a felszínen. Ezek szerint a lelőhely ÉK-i, K-i szélét a Hévíz-patak medre jelenti, illetve egy olyan, mára kiszáradt patakmeder, melynek nyomvonala kissé nyugatabbra húzódik a mai pataknál. Innen a lelőhely határa, követve a domb felszíni formájának ívelt D-i határát, a domb lábánál Ny-ra kanyarodva átszeli a Mátraszőlős-Pásztó országutat, utóbbtól DNy-ra, követve az ármentes kiemelkedés határát, ÉNy-ra kanyarodik és befut a 21-es út töltése alá. A 21-es úttól É-ra – a beépítettség miatt – terepet járni nem tudtunk.

A lelőhely É-i beépített részén sikerült hozzávetőleges biztonsággal azonosítanunk Patay Pál 1958-as ásatásának helyszínét. Mivel Patay Pál – legalábbis a Szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban őrzött ásatási dokumentáció-töredékben (jelzete KFM RA 59-73) – a feltárást pontos bemérései adatait nem rögzíti, az egykori kelta temető helye ma már nem visszamérhető.

A feltáráson négy árokszelvényt nyitottunk 462 m² felületen. Ezek közül a 4. szelvény régészetileg már negatív volt. Egy ház (1. objektum) és 7 egyéb telepobjektum, valamint 3 leletkoncentráció esett a feltárt felületre, ami arra utal, – a keskeny árokszelvények figyelembe vételével – hogy a kelta telep DK-i szélén is nagy régészeti fedettséggel számolhatunk. Az előkerült leletanyag nagy mennyisége még jobban hangsúlyozza ezt.

A terepbejárás során pár kora avar edénytöredék is előkerült (kézzel formált, fésűs díszítésű), és egy bordázott oldalú szürke korongolt cserép. A 2. szelvény K-i szélén, az egykori vízparton is találtunk másodlagos helyzetben lemosódott avar cserepet. Az avar telep a jelenleg feltárt területről ÉK-re, a Mátraszőlősről Pásztóra vezető út és a 21-es út kereszteződésénél az ÉK-i negyedben feket.

A feltárást röviden összefoglalva: a kelta telep részlete került elő, egy ház és 7 telepobjektum. Ezen kívül sikerült a telep DK-i szélét is meghatározni, ahol a Zagyva korábbi öntésterülete nádas, szittyós partként jelentkezett. Itt részben a telepről lemosódott, részben a lakosok által hulladékként bedobált leletanyag jelentkezett. Regisztráltunk egy – feltehetően kora avar – telepet is, melynek területén ásatás nem történt.

VADAY ANDREA

167. Mátraszőlős határa

(Nógrád megye) Kö

2001. március 13. és 18. között a Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága felkérésére bejártuk a Zagyva-Cserhát-völgyi gázvezeték nyomvonalát.

A településtől ÉK-re a Szamár-patak és a tőle keletre eső vízfolyás között, illetve a Patakon túli-dűlőtől keletre kevés középkori kerámia került elő (6. lh.).

Munkatársak: Majcher Tamás, Paszternák István régészek, Balogh András pécsi, Nagy Andrea, Pesti Krisztina budapesti egyetemi hallgatók, valamint Nagy Imre, Semperger Zoltán, Nyikus Diána. A leletek a Kubinyi Ferenc Múzeumba kerültek.

VADAY ANDREA

168. Mátraverebély határa

(Nógrád megye) Kú

2001. március 13. és 18. között a Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága felkérésére bejártuk a Zagyva-Cserhát-völgyi gázvezeték nyomvonalát.

A falu DNy-i határától kezdtük a terepbejárást. A talaj boronált és gazos volt. A 38. km-kőnél, a 21. főút és a Zagyva közötti kis területen, néhány kora újkori cserép került elő elszórtan.

Munkatársak: Majcher Tamás, Paszternák István régészek, Balogh András pécsi, Nagy Andrea, Pesti Krisztina budapesti egyetemi hallgatók, valamint Nagy Imre, Semperger Zoltán, Nyikus Diána. A leletek a Kubinyi Ferenc Múzeumba kerültek.

VADAY ANDREA